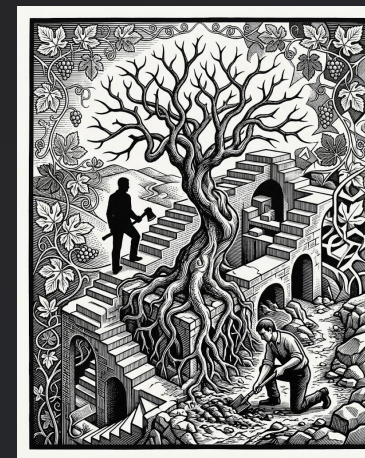




Taníthatunk-e még történeteket?

„Egy pillanat és az örökkévalóság”

RPI Országjáró Konferencia • 2026. 08. 26. • Budapest // 2026. 08. 27. • Debrecen



„Egy embernek volt egy fügefája a szőlőjében, és kiment, hogy gyümölcsöt keressen rajta, de nem talált.

Azt mondta a vincellérnek: Íme, három éve, hogy idejárok gyümölcsöt keresni ezen a fügefán, de nem talállok. Vágd ki, miért foglalja a földet hiába?

De az így válaszolt neki: Uram, hagyd meg még ebben az évben, míg körülásom és megtrágyázom, hátha terem jövőre, ha pedig nem, akkor vágd ki!”



Fogalmazz meg két kérdést a történethez,
ami arra irányul, hogy a történet egy mai, modern városi gyermek számára
valójában nem értelmezhető,
az alábbi szempontok valamelyikének figyelembevételével:



- Ismeretlen szavak
- Idegen jelenségek
- Környezetvédelem
- Emberi motivációk
- Munkavállalói szempont
- Fizikai munkavégzés
- Várakozási idő
- A történet jelentése



Válaszaspektusok

Ismeretlen fogalmak

- Vincellér
- Trágya

Ismeretlen jelenségek

- Fügefa a szőlő közepén?
- Három évet várt?

Ökológia

- Oxigént és árnyékot ad
- Használ-e a talajbolygatás?

Emberi motivációk

- Miért kell a fát büntetni?
- Mi haszna, ha hasztalan?

Tulajdonviszonyok

- Ki itt a főnök?
- Utasítást kapott?

Fizikai munka

- Bajlódik vele?
- Géppel újat tud ültetni?

Időperspektíva

- Egy évet várni?
- Fel lehet gyorsítani?

Metafóra

- Számít-e a fa érzése?
- Ez az emberekről szól?

...

- ...

- ...



Információk: Columella

A fa körülásása

„A fügefa a könnyű és meleg talajt kedveli. Ősszel a gyökerei körül ki kell ásni a földet, hogy a téli esők és az alsóbb rétegekbe szivárgó nedvesség átjárják. Ha a fa gyenge vagy alig hoz gyümölcsöt, az eljárás a következő: hígított olajprés-szadéval kevert vörös földet, valamint emberi vagy rothasztott állati trágyát kell önteni közvetlenül a kiásott gyökerekre. Ezzel a tápanyaggal a fa új erőre kap, megtelik nedvességgel, és bőven fog teremni.”

A gyökerek gondozása

„Ha a gyümölcsfák és fügefák egyedi táplálásáról van szó, fánként elegendő hat font kecsketrágyát, vagy egy modius száraz állati trágyát, illetve egy congius sótlan olajbogyó-préslevet juttatni a tövükhöz. Ha a fa terméketlen marad, a gyökerek felszínét szabaddá kell tenni, a vastagabb gyökérágakat óvatosan meg kell metszeni, és a kiásott gödörbe trágyával kevert friss földet kell visszahordani.”

(Columella: De re rustica, V. könyv 10. fejezet / De arboribus 14. illetve 21. fejezet)

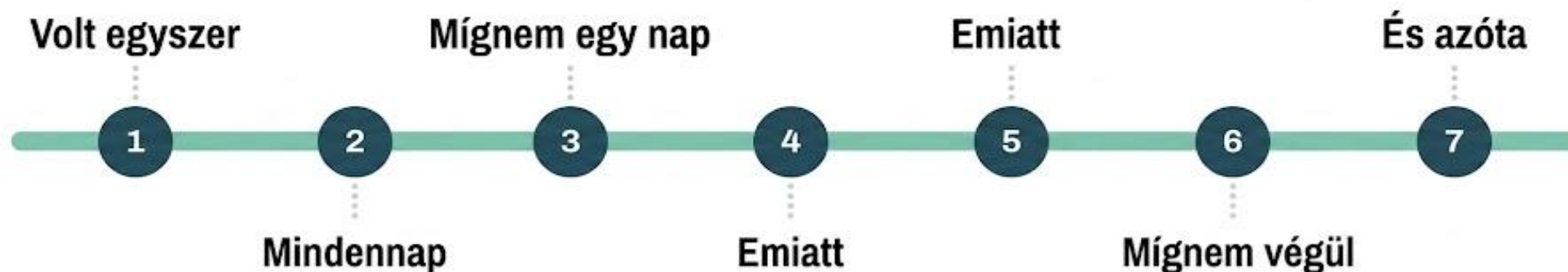
AI-alkalmazás segítségével készült prózai fordítás.

A történet



Emma Coats, Stephan Bugaj

A PIXAR-FORMULA MAGYARUL



<https://compress-pdf.qoli.info/>

<https://dokumen.pub/qdownload/pixars-22-rules-of-story-that-arent-really-pixars-analyzed-1-1nbsped.html>

Portré:

<https://pixarpost.com/2012/07/former-pixarian-emma-coats-to-speak-at.html>

https://media.licdn.com/dms/image/v2/D5622AQF1tIJwH1VSaQ/feedshare-shrink_800/B56Z6R_pGOJwAk-/0/1780565840716?e=2147483647&v=beta&t=tkK0qXBdfSEwT2fce5V5gIJQSL0QdNfDBhBFFa0Fm7w

A Pixar-formula (Emma Coats)

- **1. Volt egyszer egy...** (*Once upon a time...*) – A kiinduló állapot, a megszokott világ és a főhős bemutatása.
- **2. Minden áldott nap...** (*Every day...*) – A rutin, amely rávilágít arra, hogyan működik ez a világ normális esetben.
- **3. Mígnem egy nap...** (*Until one day...*) – Az indító esemény (katalizátor), ami felborítja a rutint, és bevezeti a fő konfliktust.
- **4. Emiatt...** (*Because of that...*) – Az első következmény, a láncreakció kezdete.
- **5. Emiatt...** (*Because of that...*) – Újabb akadályok és döntések (ez a lépés többször is ismétlődhet, ez a történet törzse).
- **6. Mígnem végül...** (*Until finally...*) – A tetőpont és a megoldás, ahol a hős eléri a célját (vagy elbukik).
- **7. És azóta...** (*And ever since that day...*) – Az új egyensúly, a tanulság, és annak bemutatása, hogyan változott meg a világ.





Tárjuk fel a történet mélyebb összefüggéseit!

- Ki a történet hőse? Miért?
- Miért akarta a gazda kivágni a terméketlen fát? Igaza volt?
- Miért kért haladékot a vincellér? Igaza volt?
- Mi történt volna, ha a vincellér nem kér haladékot?
- Lehet, hogy önmaga hanyagságát leplezte le a vincellér?
- Miért mondta el Jézus ezt a történetet? Igaza volt?
- Miért nem magyarázta meg Jézus a történetet? Igaza volt?
- Miért nincs vége a történetnek?



A történet jelentősége

Pedagógiai funkció	Kognitív / Értelmi szint	Érzelmi / Leleki szint	Közösségi / Morális szint
1. Figyelemfelkeltés és motiváció (A kapu a tananyaghoz)	Áttöri a digitális zajt, a „TikTok-agyat” fókuszált állapotba hozza az indító konfliktussal.	Kíváncsiságot, dopamint és érzelmi érintettséget generál a száraz adatok helyett.	Közös élményt teremt az osztályteremben, mindenki ugyanarra a „belső mozira” figyel.
2. Jelentésteremtés és megértés (Az ok-okozat kibontása)	Összeköti a pillanatnyi információkat. Elvont fogalmakat (pl. kegyelem, ökológia) kézzelfoghatóvá tesz.	Biztonságos keretet ad a nehéz vagy feszültséget keltő témák feldolgozásához.	Segít megérteni a saját szerepünket a világban és a történelemben (időtállóság).
3. Mély rögzítés és emlékezet (A tartós tudás)	Az agy narratív struktúrákban tárol. A történetbe ágyazott tényekre évek múlva is emlékeznek.	Az érzelmi emlékenyom (empátia a hős iránt) rögzíti a hozzá kapcsolódó elméleti tudást is.	A történet tanulsága belső iránytűvé, beépült személyes értékrenddé válik.
4. Kreativitás és alkalmazás	Fejleszti a hipotézisalkotást: „Mi történt volna, ha a vincellér nem kér haladékokat?”	Katartikus élményt nyújthat; a diák átéli a döntései súlyát	Fejleszti az empátiát és a vitakultúrát a különböző nézőpontok ütköztetésével.



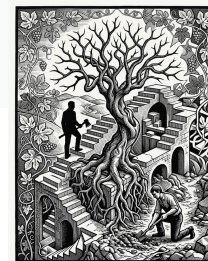
Tárjuk fel a történet mélyebb összefüggéseit!

- Ki a történet hőse? Miért?
- Miért akarta a gazda kivágni a terméketlen fát? Igaza volt?
- Miért kért haladékot a vincellér? Igaza volt?
- Mi történt volna, ha a vincellér nem kér haladékot?
- Lehet, hogy önmaga hanyagságát leplezte le a vincellér?
- Miért mondta el Jézus ezt a történetet? Igaza volt?
- Miért nem magyarázta meg Jézus a történetet? Igaza volt?
- Miért nincs vége a történetnek?

Fogalmazz meg két kérdést a történethez,
ami arra irányul, hogy a történet személyesen is megszólíthat egy mai városi gyermeket!



- Nem sikerül, de talán
- A haszontalan haszna
- Van, aki segít
- Megtalálható az a tudás
- Kihez forduljak
- Várakozni kell
- Kockáztatni lehet



1. Klasszikus Storytelling (A tanár mesél)

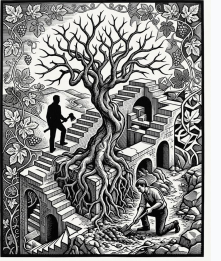
- **Működése:** A pedagógus hoz egy jó történetet, analógiát, érzelmi horgot.
- **A diák szerepe:** Passzív befogadó (figyel, vizualizál, átérez).

2. Gamified Storytelling (Játékosított történet)

- **Működése:** A tananyag egy kerettörténetbe (pl. egy űrutazás vagy nyomozás) ágyazódik. A diákok pontokat, jelvényeket gyűjtenek, küldetéseket teljesítenek.
- **A diák szerepe:** Játékos, aki a történet szabályai szerint halad előre.

3. A legújabb szint: Immerzív, elágazó történetek

- **Működése:** A történet nem lineáris. Nincs előre megírt vége. A diák döntései, kérdései és válaszai alakítják a cselekményt.
- **A diák szerepe:** Aktív formáló, főszereplő.

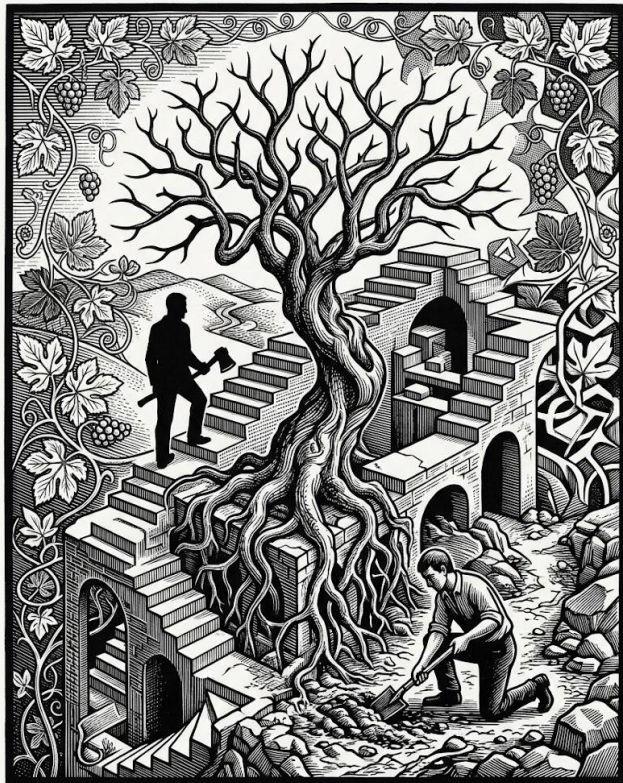


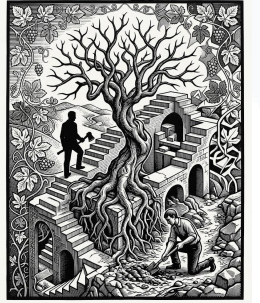
„Te vagy a Lukács 13-ban szereplő szőlősgazda.

Szigorú vagy, igazságos, és a racionális tények mentén gondolkodsz: a fa három éve nem terem, csak a helyet foglalja, ki kell vágni (a pillanat logikája).

A diák a te vincelléred (kertészed). Az ő feladata, hogy chaten keresztül meggyőzzön téged, hogy ne vágd ki a fát, hanem adj neki még egy esélyt és időt (az időtállóság, a kegyelem logikája).

Csak akkor engedj a diák érveinek, ha felajánlja a saját munkáját (körbeásás, trágyázás), és meggyőző pedagógiai/emberi/lelki érveket hoz a türelem mellett.”





Jegyzet a megbeszéléshez

Médiaszakosok, hitoktatók, történelemtanárok, magyar szakos tanárok

Taníthatunk-e még történeteket?

Valódi kérdés:

- Ki kíváncsi a mi történeteinkre?
- Taníthatunk-e egy történetet? Vagy elég, ha elmeséljük?
- Milyen összefüggések, háttérismeret kellenek egy történet mély megértéséhez?
- Hogyan hat egy történet?
- Milyen történeteket beszélt el Jézus? Miért nem maradt ránk minden példázat értelmezése?

Források



Képek:

Márkus Gábor, Nanobanana alkalmazássa. A prompt Escher stílusának, illetve a Disney Pixar stílusának megidézését kérte.

A dokumentum összeállítását több munkafázisban AI-alkalmazások lektorálták.